

รายงานการพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์พยาบาล
รายวิชา NUR60-419 โครงการทางการแพทย์พยาบาล

ชื่อนวัตกรรม (ภาษาไทย)

ถุงเท้ากันน้ำ ป้องกันการติดเชื้อของแผลในผู้ป่วยเบาหวาน

ระยะเวลาในการดำเนินงาน

31 ตุลาคม 2563 - 16 มกราคม 2564

รายชื่อผู้พัฒนานวัตกรรม

นางสาวนัจลา อี้ หมดหมื่น	รหัสนักศึกษา 60119476
นางสาวจุฑารัตน์ ดอเสาะ	รหัสนักศึกษา 60119377
นางสาวอรปริยานุช น้ำทอง	รหัสนักศึกษา 60117421
นางสาวนุรฮาซีกิง บินสาและ	รหัสนักศึกษา 60120094
นางสาวอาชีวะ ดอเสาะ	รหัสนักศึกษา 60162534
นางสาวตชลิมา เจ๊ะแฉะ	รหัสนักศึกษา 60112307

นักศึกษาระดับปริญญาตรี

นางสาวอรปริยานุช น้ำทอง เบอร์ติดต่อ 0980512107 E-mail onpreeyanut3107@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กำไล สมรักษ์

เบอร์โทรศัพท์ 0815382281 E mail: kamlaisomrak@gmail.com

รูปภาพนวัตกรรม

1. ที่มาและแนวคิดการสร้างนวัตกรรม (คำอธิบาย: แสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่จำเป็นต้องทำนวัตกรรมเรื่องนี้ โดยกำหนดปัญหาให้ชัดเจนทั้งข้อเท็จจริงและผลกระทบของปัญหาที่จะเกิดขึ้น)

ปัจจุบันประชากรไทยวัยผู้ใหญ่ป่วยเป็นโรคเบาหวานถึง 4.8 ล้านคน และมักเกิดภาวะแทรกซ้อนเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคมามากจากวิถีชีวิตแบบเนือยนิ่ง โรคอ้วน และอายุที่มากขึ้น ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยและดูแลรักษาเพียงร้อยละ 35.6 หรือเพียง 2.6 ล้านคน บรรลุเป้าหมาย ในการรักษาได้เพียง 0.9 คน ทำให้อัตราการเสียชีวิตจากโรคเบาหวานในเมืองไทยมีมากถึง 200 รายต่อวัน คาดการณ์ว่า ความชุกของโรคเบาหวานจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 5.3 ล้านคนภายในปี 2583 ซึ่งหากดูแลรักษาได้ไม่ีอาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น โรคไต และการถูกตัดเท้าหรือขา (ศ.ศิธรติคุณ พญ.วรรณิ กล่าวในงานแถลงข่าววันเบาหวานโลก 2562 World Diabetes Day Thailand 2019 Together Fight Diabetes เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2562)

โรคเบาหวานส่งผลให้เกิดภาวะแทรกซ้อน อาทิ โรคความดันโลหิตสูง โรคไต โรคจอประสาทตา โรคระบบปลายประสาท รวมไปถึงการเกิดแผลรังที่เท้า นำไปสู่การสูญเสียขาและเท้าในท้ายที่สุด โดยพบความชุกของภาวะแทรกซ้อนที่เท้าในผู้ป่วยเบาหวานประมาณร้อยละ 20-30 และความชุกของการตัดเท้าหรือขาประมาณร้อยละ 0.5-2.0 ซึ่งหากมีการติดเชื้อแทรกซ้อนจะทำให้แผลที่เท้าลุกลามมากขึ้นนำไปสู่การตัดขาได้ถึงร้อยละ 84 และสาเหตุของการตัดขาส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมดูแลเท้าที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นพฤติกรรมดูแลเท้าที่เหมาะสมจะช่วยลดและชะลอภาวะแทรกซ้อน รวมถึงความเสี่ยงในการตัดขาและเท้าลงได้

จากการศึกษาค้นคว้างานวิชาการที่ผ่านมาพบว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าส่วนใหญ่มีการติดเชื้อจนส่งผลให้มีการตัดขาตามมา ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการดูแลแผลที่ไม่เหมาะสม และจากการได้ลงฝึกปฏิบัติการพยาบาลในชุมชนหมู่ 11 ต.โมคลาน อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช รวมทั้งข้อมูลจากเวชระเบียนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพส่วนตำบลโมคลาน พบว่า มีผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าจำนวน 6 คน จากการสอบถามผู้ป่วยและจากการสังเกตเกี่ยวกับการดูแลเท้า พบว่ามีปัจจัยเสี่ยงที่ส่งต่อการติดเชื้อของแผลคือแผลโดนน้ำเมื่อมีความจำเป็นต้องสัมผัสน้ำ ซึ่งผู้ป่วยมีการแก้ปัญหาโดยการใส่ถุงพลาสติกหุ้มเวลาอาบน้ำและใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้มีแผลบางส่วนยังโดนน้ำและไม่สะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน และสูญเสียสภาพลักษณะส่งผลให้แผลมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดเชื้อเพิ่มและใช้เวลาในการหายของแผลนานขึ้นซึ่งทำให้สูญเสียค่าใช้จ่ายเวลา ทรัพยากรทางการแพทย์มากขึ้น มีโอกาสนำไปสู่การเกิดภาวะแทรกซ้อน คณะผู้จัดทำจึงได้เล็งเห็นถึงปัญหาในการดูแลแผลของผู้ป่วยบริเวณเท้าในการจัดการแผลไม่ให้โดนน้ำ เนื่องจากอุปกรณ์ที่ใช้ป้องกันแผลไม่ให้โดนน้ำมีประสิทธิภาพในการป้องกันน้ำน้อย และอุปกรณ์ที่ใช้ป้องกันน้ำที่มีประสิทธิภาพที่สามารถหาซื้อได้

ตามร้านค้าออนไลน์มีเพียงรองเท้ากันน้ำที่มีราคาแพง และถุงเท้าที่เป็นพลาสติกซึ่งฉีกขาดง่าย รวมทั้งคนในชุมชนเข้าถึงยาก ดังนั้นคณะผู้จัดทำได้มีความสนใจในการที่จะศึกษาอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพในการใช้ป้องกันแผลไม่ให้โดนน้ำเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้แผลมีการติดเชื้อคือถุงเท้ากันน้ำ ป้องกันการติดเชื้อจากแผลเบาหวานขึ้นเพื่อลดปัญหาดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์การสร้างนวัตกรรม (คำอธิบาย: ระบุวัตถุประสงค์หลักของการสร้างนวัตกรรมอย่างชัดเจนเป็นข้อ ๆ เรียงลำดับความสำคัญ โดยมีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับความสำคัญและที่มาของปัญหา ตลอดจนชื่อของนวัตกรรม)

เพื่อจัดทำถุงเท้ากันน้ำในการดูแลเท้าที่สามารถใช้ในการป้องกันการเกิดแผลใหม่และป้องกันการเกิดแผลลุกลาม/ติดเชื้อที่เท้าของผู้ป่วยเบาหวานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. กระบวนการพัฒนานวัตกรรม

1. ประชุมและวางแผน ทหารเรือแนวทางการดำเนินการ
2. ประสานผู้นำชุมชนในการทำเวทีประชาคมเพื่อค้นหาเป้าหมายที่จะใช้ถุงเท้ากำหนดขอบเขตงาน ระยะเวลา และงบประมาณค่าใช้จ่าย
3. จัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ ทำนวัตกรรม
4. ตรวจสอบเท้าผู้ป่วยเบาหวานเพื่อคัดกรองผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับแผลที่เท้ามีการติดเชื้อ และผู้ที่มีความเสี่ยงในการเกิดแผลที่เท้า
5. ร่วมทำนวัตกรรมถุงเท้ากันน้ำเพื่อป้องกันแผลติดเชื้อในผู้ป่วยเบาหวาน
6. นำนวัตกรรมไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในการป้องกันการเกิดแผล แผลลุกลาม/ติดเชื้อและติดตามเยี่ยมที่บ้านต่อเนื่อง
7. นัดทำกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนการนำใช้นวัตกรรม
8. ประเมินผลโครงการนวัตกรรม
9. เขียนรายงานผลการดำเนินโครงการนวัตกรรม

4. ผลลัพธ์การนำใช้นวัตกรรม

ผู้ป่วยเบาหวานทุกคนที่ยังไม่เกิดแผลที่เท้าใช้นวัตกรรมถุงเท้ากันน้ำแล้วไม่เกิดแผลที่เท้า

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในการใช้นวัตกรรมในการดูแลเท้าเพื่อป้องกันการเกิดแผลและ แผลติดเชื้อ ร้อยละ 100

5. เอกสารอ้างอิง (คำอธิบาย: ระบุแหล่งตีพิมพ์หรือที่มาของข้อมูลที่นำมาใช้ในการเขียนที่มา แนวคิด การ ทบทวนวรรณกรรมและสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้อง)

ชยพล นิยมชัยศิริ. การจัดการแผลเท้าเบาหวาน : บทบาทของพยาบาล. วารสารสมาคมพยาบาล

แห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ 2561; 24(1) 1-14.

ละอองดาว คำชาตาม, เนาวรัตน์ เสนาไชย และ สุขมาพร พึ่งผาสุก. บทบาทพยาบาลกับการจัดการรายกรณี ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า. วารสารวิทยาลัยนครพนม ฉบับการประชุมวิชาการครบรอบ 25 ปี; 25(2): 240-247.

วรุณรัตน์ ชนะศรีรัตนกุล. ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2556; 25(2): 41-53.

ศิริอร ลินธุ และพิเชต วงรอด. (2557). การจัดการรายกรณีผู้ป่วยโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูง.

พิมพ์ครั้งที่ 2 : กรุงเทพฯ : ศรีวัฒนาการพิมพ์.

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. การคาดประมาณจำนวนประชากรที่เป็น โรคเบาหวานในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2554-2563. รายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ประจำสัปดาห์ 2553; 39: 622-624.

สถาบันวิจัยและประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์. แนวทางเวชปฏิบัติการป้องกันและดูแลรักษาผู้ป่วย เบาหวานที่มีภาวะแทรกซ้อนที่เท้า 2556. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง ประเทศไทย; 2556.14.

สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ

สยามบรมราชกุมารี, บรรณาธิการ. แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน 2560. กรุงเทพฯ: ร่มเย็น มีเดีย; 2560. 15.

หนึ่งฤทัย จันทรอินทร์, อภิญญา ศิริพิทยาคุณกิจ และพรทิพย์ มาลาธรรม. (2558). พฤติกรรมการดูแลเท้า ของผู้สูงอายุที่เป็นเบาหวาน ชนิดที่ 2. รามาธิบดีพยาบาลสาร 21(2), 199-231.

อำภาพร นามวงศ์พรหม, น้ำอ้อย ภักดิ์วงศ์. การเกิดแผลที่เท้าและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดแผลที่เท้า ของผู้เป็นเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารการพยาบาล. 2553; 25(3):51-63.

International Working Group on the Diabetic Foot. IWGDF Guidance on the prevention of foot ulcers in At-risk patients with diabetes[Internet]. 2015. [cited 2018 January 12]. Available from: http://www.iwgdf.org/files/2015/website_prevention.pdf

Jun-In, N., Siriphithayakhunkit, A., & Maladharm, P. (2015). Foot care behavior of older persons with type 2 diabetes. Rama Nurs, 21(2), 199- 213. [in Thai]